

Sygn. akt III AUa 524/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie	SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSO del. Beata Torbus
Protokolant	Beata Kłosek

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2015r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. A. (K. A.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego K. A.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 10 grudnia 2013r. sygn. akt XI U 1918/13

oddala apelację.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA L.Jachimowska /-/SSO del. B.Torbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 524/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 czerwca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu K. A. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wskazując, iż ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił ponad 34-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 12 lat, 3 miesięcy, 29 dni, do której zaliczono okresy: od 1 kwietnia 1973 roku do 31 sierpnia 1973 roku, od 1 września 1973 roku do 31 października 1980 roku i od 1 listopada 1980 roku do 29 lipca 1985 roku.

Ubezpieczony w odwołaniu od decyzji wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury, domagając się zaliczenia wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie zatrudnienia w Hucie (...) w S. także pracy od 1 stycznia 1968 roku do 31 marca 1973 roku, co potwierdzą zeznania świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo podkreślił, że do pracy w warunkach szczególnych nie zaliczono okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1968 roku do 31 marca 1973 roku z powodu nie przedłożenia świadectwa potwierdzającego wykonywanie tego rodzaju zatrudnienia.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 10 grudnia 2013r., sygn. XI U 1918/13 oddalił odwołanie.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, poczynionych w oparciu o dokumentację akt emerytalnych i osobowych, zeznań świadków oraz ubezpieczonego, wynika, iż K. A. wiek uprawniający do świadczenia czyli 60 lat ukończył w dniu (...) Wniosek o przyznanie prawa do emerytury złożył w dniu 19 kwietnia 2013 roku. Decyzją z dnia 11 lipca 2013 roku doliczono odwołującemu do stażu pracy okres prowadzenia działalności gospodarczej.

Dalej Sąd ustalił, że odwołujący zatrudniony był w Hucie imieniem (...) w S. w okresie od dnia 1 września 1964 roku do dnia 29 lipca 1985 roku.

W dniu 1 września 1964 roku została zawarta umowa o naukę zawodu, przyuczenie do zawodu i odbycie wstępnego stażu pracy. Z dniem 1 września 1967 roku został zatrudniony na stanowisku stażysty elektryka, a od dnia 24 lipca 1969 roku podjął pracę na stanowisku elektromontera w dziale elektrycznym. Następnie z dniem 4 listopada 1972 roku odwołujący został zatrudniony na stanowisku elektromontera, po odbyciu zasadniczej służby wojskowej. Od dnia 1 kwietnia 1973 roku uzyskał uprawnienia elektromontera sieciowego i od tej daty został zatrudniony w tym charakterze. Z dniem 1 września 1973 roku miejscem wykonywania pracy była walcownia drobna i powierzono odwołującemu stanowisko brygadzysty. Z kolei z dniem 1 października 1976 roku został zatwierdzony na stanowisko mistrza utrzymania ruchu elektrycznego, a od 1 listopada 1980 roku uzyskał zatwierdzenie na stanowisko mistrza URE walcowni drobnej. Później, od dnia 25 listopada 1983 roku został zatrudniony w magazynie części elektrycznych. A z dniem 6 stycznia 1964 roku (winno być - 1984 roku) ponownie na stanowisku mistrza URE w wydziale W - 42. W dniu 4 kwietnia 2001 roku pracodawca wystawił świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, wskazując, że odwołujący wykonywał prace wymienione w załączniku do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego. Określono w nim, że zatrudniony był od dnia 1 września 1973 roku do dnia 31 października 1980 roku w charakterze brygadzysty, od dnia 1 listopada 1980 roku do dnia 29 lipca 1985 roku na stanowisku mistrza utrzymania ruchu elektrycznego. Jest to praca wymieniona w dziale XIV pozycji 25 pkt 1.

Następnie Sąd pierwszej instancji ustalił, że odwołujący był uczniem ZSZ przy hucie o kierunku elektromechanik. Po jej ukończeniu podjął zatrudnienie w hucie jako osoba niepełnoletnia. W pierwszym okresie do ukończenia 17 lat pracę wykonywał

w warsztatach szkolnych jako wydawca narzędzi. Od dnia 2 stycznia 1968 roku został zatrudniony jako elektromonter i przydzielony do doświadczonego pracownika

i razem z nim pracę wykonywał zarówno w warsztacie, jak i na wydziale.

W warsztacie wykonywane były prace remontowe urządzeń zdemontowanych

w wydziałach produkcyjnych były to silniki, nastawniki, urządzenia sterownicze.

W czasie jednej dniówki 20% czasu jej trwania przypadało na pracę w warsztacie,

a 75% na prace w wydziałach. W takim systemie odwołujący pracował do chwili powołania do zasadniczej służby wojskowej, do dnia 27 października 1970 roku.

Po jej zakończeniu w listopadzie 1972 roku odwołujący ponownie podjął pracę w hucie i został przydzielony do wykonywania pracy w walcowni drobnej. Przed wojskiem obsługiwał wszystkie wydziały w zależności od potrzeb. Przez okres dwóch miesięcy po powrocie do pracy zatrudniony był w warsztacie, potem już wyłącznie na wydziale. Taka praktyka stosowana była wobec wszystkich pracowników, którzy podjęli pracę po skończeniu szkoły przyzakładowej. W walcowni drobnej zapewniał sprawność napędów walcarek, samotoków, odbioru gorącej walcówki, transportu gorącej walcówki. Praca wykonywana była w narażeniu na oddziaływanie wysokiej temperatury i zapylenie, praca wykonywana była również na wysokości przy remontach suwnic. Otrzymywał dodatek za prace w warunkach szczególnych od daty podjęcia obowiązków elektryka sieciowego w wydziale walcowni.

Na podstawie zeznań świadka T. M., Sąd Okręgowy ustalił, że w latach 1969-1971 ubezpieczony pracował na wydziale walcowni drutu, był to wydział gorący, panowała tam wysoka temperatura i wysokie zapylenie. Pełnił obowiązki brygadzysty, lecz nie jest w stanie określić czasokresu. Po ukończeniu szkoły zawodowej ubezpieczony, podejmując pracę w hucie, był pracownikiem młodocianym i pracował wtedy przez krótki okres jako wydawca narzędzi. Wypłacano dodatek za pracę w warunkach szczególnych. Świadek uzyskał emeryturę w związku z pracą w warunkach szczególnych.

W oparciu o zeznania świadków Z. M. i J. S., Sąd ustalił, że świadek po ukończeniu z ubezpieczonym szkoły przyzakładowej o kierunku elektromonter, podjęli pracę w hucie w warsztacie elektrycznym w charakterze elektromonterów. W pierwszym okresie przydzieleni byli do doświadczonych pracowników i razem z nimi wykonywali pracę. Potem wykonywali ją samodzielnie. Nie jest w stanie określić ile czasu pracy przypadało na prace w oddziale a ile w warsztacie. W warsztacie wykonywano prace związane z remontem silników. Świadek pracę w warunkach szczególnych ma wykazaną od czerwca 1969 roku,

a w październiku tego roku rozpoczął zasadniczą służbę wojskową. Ubezpieczony po zakończeniu służby wojskowej pracował już tylko na wydziale. Ubezpieczony wykonywał pracę w wydziale walcowni drobnej, pełnił obowiązki brygadzysty. Otrzymywali dodatek za pracę w warunkach szczególnych. Świadczenie nabyli prawo do emerytury w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach.

Dokonując oceny prawnej, Sąd Okręgowy powołał regulacje art.184 i art.32 ust.1 i ust.4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004r. nr 39, poz.353) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983r. nr 8, poz. 43), określających warunki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach i stwierdził, aby pracę z wykazu A uznać za pracę w warunkach szczególnych, to musi ona być wykonywana w warunkach wskazanych w § 2 ust.1 rozporządzenia - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że w toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony przedstawił świadectwo pracy w warunkach szczególnych

i na jego podstawie do okresów uprawniających do emerytury organ rentowy zaliczył okres 12 lat, 3 miesiące, 29 dni. W kwestii zasadności żądania ubezpieczonego zaliczenia jako pracy w warunkach szczególnych spornego okresu od dnia 1 stycznia 1968 roku do dnia 31 marca 1973 roku, Sąd Okręgowy wskazał, że do pracy

w warunkach szczególnych podlegać mogą okresy po ukończeniu przez odwołującego wieku 18 lat, czyli okres po dniu 27 kwietnia 1968 roku. Dokonana ocena charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, w świetle zeznań świadków, odzwierciedlających rzeczywisty stan rzeczy, pozwala na uznanie, iż w spornym okresie ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych. Z zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że była ona wykonywana również w warsztacie. I ta okoliczność ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Jak wskazał sam ubezpieczony około 20% czasu pracy przypadało na wykonywanie czynności w warsztacie.

Mając na uwadze wskazane okoliczności Sąd Okręgowy, w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Wyrok w całości apelacją zaskarżył ubezpieczony zarzucając: (-) naruszenie przepisu art. 184 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez odmowę przyznania prawa do emerytury;

(-) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy poprzez pominięcie analizy charakteru pracy ubezpieczonego po uzyskaniu przez niego pełnoletniości oraz

(-) sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany materiałem poprzez nieuwzględnienie pełnej treści zeznań świadków.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku lub jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zdaniem apelującego, Sąd Okręgowy oceniając zeznania świadków nie dokonał ich pełnej analizy. Świadkowie razem z nim rozpoczęli i zakończyli naukę w szkole przyzakładowej i ich losy zawodowe przez wiele lat były identyczne. Od 24 lipca 1969r. rozpoczęli pracę na stanowisku elektromontera przed powołaniem do odbycia 2-letniej zasadniczej służby wojskowej. Po zakończeniu służby wojskowej - zgodnie z przepisami i funkcjonującą praktyką stanowiska „czekały” i skarżący od 4 listopada 1972r. powrócił na zajmowane przed powołaniem do wojska, stanowisko elektromontera. Przedstawione okoliczności może udałoby się wykazać w I instancji, gdyby Sądowi udało się przesłuchać w/w świadków ponownie. W toku rozprawy, po zwolnieniu świadków, Sąd chciał ponownie ich przesłuchać ale skoro zostali zwolnieni, to opuścili budynek Sądu. Okoliczności sprawy, a zwłaszcza wspomniana wcześniej próba ponownego przesłuchania świadków, wskazują na potrzebę uzupełnienia przesłuchania świadków na okoliczność charakteru jego pracy.

Nadto ubezpieczony podkreślił, że jego zeznania o podziale dniówki na pracę wydziałową i pozostałe nie odpowiada rzeczywistemu obrazowi jego pracy w okresie poprzedzającym służbę wojskową. Elektromonterzy nie pracowali w sposób uniemożliwiający im zaliczenie pracy do pracy w warunkach szczególnych - czego przykładem po raz kolejny są świadkowie.

Skarżący powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego, zaprezentowane w orzeczeniu w sprawie II UK 69/13, w którym zrywając z dotychczasowym zapatrywaniem, Sąd Najwyższy „zliberalizował” na korzyść pracowników wymóg wykonywania pracy w warunkach szczególnych w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na rozprawie apelacyjnej skarżący cofnął wniosek o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającego przesłuchania świadków.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem jej podstawy są nieuzasadnione.

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy ferując zaskarżone rozstrzygnięcie, nie naruszył prawa materialnego ani procesowego.

Ubezpieczony, który ukończył 60 rok życia po dniu 31 grudnia 2008r. i do dnia 31 grudnia 1998r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach, roszczenie do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku z tego tytułu wywodzi z przepisów art.184 w zw. z art.32 ust.1 i ust.4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz.1440 ze zm.- zwanej dalej ustawą emerytalną) przy zastosowaniu § 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm. - dalej jako rozporządzenie). Spośród warunków, określonych w powołanych przepisach, kwestionowane jest posiadanie przez ubezpieczonego wymaganego, co najmniej 15-letniego, okresu pracy w szczególnych warunkach. Skarżący sprostował pozostałym przesłankom, niezbędnym do nabycia prawa do tej emerytury, w tym w dniu (...) ukończył wiek emerytalny - 60 lat, nie należy do otwartego funduszu emerytalnego i wykazał uznany przez apelujący organ rentowy szczególny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 12 lat,

3 miesięcy i 1 dnia (zatrudnienie w Hucie (...) przy pracach wymienionych w wykazie A dział XIV, poz.25 załącznika do rozporządzenia).

Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Okręgowy, z wyników postępowania dowodowego, wywiódł uprawniony wniosek w kwestii braku spełnienia przez ubezpieczonego warunku legitymowania się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji, brakiem - z tego tytułu - uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowanym jest pogląd, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane

z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art.27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (vide: między innymi wyroki Sądu Najwyższego:

z dnia 22 lutego 2007r., sygn. akt I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81; z dnia

17 września 2007r., sygn. akt III UK 51/07, OSNP 2008 Nr 21-22, poz. 328; z dnia

6 grudnia 2007r., sygn. akt III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007r., sygn. akt III UK 66/07, LEX Nr 483283; z dnia 13 listopada 2008r., sygn. akt II UK 88/08, LEX nr 1001292, z dnia 5 maja 2009r., sygn. akt I UK 4/09, LEX Nr 509022,

z dnia 8 czerwca 2011r. sygn. akt I UK 393/10, LEX nr 950426).

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Koniecznym jest by praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika, obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy, wymienionych w wykazie, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007r., sygn. akt III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz.325; z dnia 19 września 2007r., sygn. akt III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007r., sygn. akt III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008r., sygn. akt I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz.75 i z dnia 24 marca 2009r., sygn. akt I PK 194/08, LEX nr 528152).

Oceny charakteru spornego okresu zatrudnienia w Hucie (...) od 1 stycznia 1968r. do 31 marca 1973r. Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zeznań świadków, zajmujących tożsame jak ubezpieczony stanowisko elektromontera, zeznań ubezpieczonego oraz w oparciu o dokumentację akt osobowych skarżącego. Analiza tego materiału dowodowego nie przemawia za uznaniem, iż w spornym okresie, pracy skarżącego należy przypisać szczególny kwalifikowany charakter.

Rację ma Sąd pierwszej instancji, iż z chwilą osiągnięcia przez ubezpieczonego pełnoletniości obowiązywał go pełny wymiar czasu pracy i od daty ukończenia

18 roku życia, tj. od dnia (...) (a nie, jak wskazał Sąd Okręgowy, po dniu (...)) praca faktycznie świadczona w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu może podlegać uwzględnieniu w szczególnym stażu ubezpieczeniowym. Z dokumentacji akt osobowych wynika, że z dniem 24 lipca 1969r. ubezpieczony został przeniesiony z Warsztatów Szkolnych do Działu Elektrycznego na stanowisko elektromontera (vide: przeniesienie z dnia 24.07.1969r. - akta osobowe - k.27 a.s.). Zatem wykonywanej do dnia 23 lipca 1969r. pracy ubezpieczonego w Warsztatach Szkolnych nie można uznać za pracę w szczególnych warunkach. Obowiązki pracownicze na stanowisku elektromontera skarżący świadczył do czasu powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej, co nastąpiło z dniem 27 października 1970r., a zwolnienie ze służby wojskowej nastąpiło w dniu

14 października 1972r., co wynika z kserokopii książeczki wojskowej (vide: k.34 akt kapitałowych). W dniu 4 listopada 1972r. ubezpieczony powrócił do pracy na uprzednio zajmowane stanowisko.

Uwzględniając powyższe, podlegający rozważeniu charakter zatrudnienia obejmuje okresy od 24 lipca 1969r. do 26 października 1970r. (1 rok, 3 miesiące i 4 dni) oraz od 4 listopada 1972r. do 31 marca 1973r. (4 miesiące i 27 dni), łącznie 1 rok, 8 miesięcy i 1 dzień (z wyłączeniem okresu służby wojskowej).

Apelujący podnosi, że po zakończeniu służby wojskowej - zgodnie z przepisami i funkcjonującą praktyką stanowiska „czekały” i skarżący od 4 listopada 1972r. powrócił na zajmowane przed wojskiem, stanowisko elektromontera (podobnie jak świadkowie) - co wskazuje, że ubezpieczony domaga się aby ze względu na charakter świadczonej pracy przed - i po odbyciu służby wojskowej, również okres tej służby został wliczony do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W kwestii zaliczenia okresu odbywanej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach, wypowiadał się Sąd Najwyższy w orzeczeniach z dnia: 6 kwietnia 2006r., sygn. akt III UK 5/06 i 25 lutego 2010r., sygn. akt II UK 219/09, prezentując pogląd, iż okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art.32 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia. Jednakże we wskazanych orzeczeniach Sąd Najwyższy zajął też stanowisko, że okres zasadniczej służby wojskowej, bez specjalnych regulacji lub uwarunkowań, nie podlega wliczeniu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, od którego zależy prawo do wcześniejszej emerytury - art.32 ustawy.

W okresie odbywanej przez ubezpieczonego służby wojskowej obowiązujący przepis art.108 ust.1 ustawy z dnia 21 listopada 1968r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz. U. z 2004r. Nr 241, poz.2416 ze zm.) przewidywał, że okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy.

Oczywistym jest, że z samej istoty okres zasadniczej służby wojskowej nie jest okresem zatrudnienia i nawet powołana wyżej ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej okresu tego nie zrównuje z zatrudnieniem, nakazuje jedynie zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień. Z drugiej strony, okres zasadniczej służby wojskowej nie pozostaje poza regulacją prawa ubezpieczeń społecznych, z tym jednak, że jako okres składkowy - art. 6 ust.1 pkt 4 ustawy. Tylko żołnierzy zawodowych ustawa ta uważa za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze - art.32 ust.3 pkt 6 ustawy. Skoro regulacja ta obejmuje wyłącznie żołnierzy zawodowych, to ten krąg podmiotowy jest zamknięty, zwłaszcza, że w omawianej sprawie nie chodzi o pracę w szczególnym charakterze, lecz zatrudnienie w szczególnych warunkach. Podkreślić należy, iż na tle podobnego problemu żołnierzy służby nadterminowej, Sąd Najwyższy zauważył, iż wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych „instytucją” wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzenia w procesie stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowiczej (vide: wyrok z dnia 22 lutego 2007r., sygn. akt I UK 258/06, OSNP 2008, Nr 5-6, poz.81).

Pozytywnej regulacji stwierdzającej, iż okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma

w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. Ujęcie w nim jedynie żołnierzy zawodowych (§ 10), tak jak w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art.32 ust.3 pkt 3) świadczy o regulacji zamkniętej i wyklucza lukę prawną.

Zatem regulacji, stanowiącej podstawę do wliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej ubezpieczonego do stażu pracy w szczególnych warunkach, uprawniającego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, należy poszukiwać w obowiązujących ówczesnie przepisach.

W spornym okresie odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej od 27.10.1970r. do 14.10.1972r. obowiązywała ustawa z dnia 23 stycznia 1968r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz.6 ze zm.) oraz zachowujące moc na podstawie art.127 ust.3 tej ustawy, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 1956r. w sprawie zaliczenia pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. Nr 39, poz.176 ze zm.), stanowiące akt wykonawczy do dekretu z dnia 25 czerwca 1954r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958r., Nr 23, poz.97 ze zm.). Powołany przepis art.127 ust.3 stanowił, że do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, obowiązują przepisy wydane na podstawie dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,

ze zmianami wynikającymi z ustawy. W myśl w § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956r., okresy wymienione w art.8 dekretu zalicza się do wymaganych okresów zatrudnienia, tak jak zatrudnienie w II kategorii,

z wyjątkiem tych okresów służby wojskowej, które zgodnie z obowiązującymi przepisami podlegają zaliczeniu do I kategorii zatrudnienia. Jeżeli jednak pracownik bezpośrednio przed okresami wymienionymi w art.8 dekretu wykonywał zatrudnienie w I kategorii, okresy te zalicza się tak jak zatrudnienie w I kategorii. Jednym z okresów wymienionych w art.8 dekretu z dnia 25 czerwca 1954r. była służba w Wojsku Polskim po dniu 1 listopada 1918 r. - pkt 4.

W konsekwencji zatem żołnierz zasadniczej służby wojskowej, któremu na podstawie powołanego w § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

10 września 1956r. w sprawie zaliczenia pracowników do kategorii zatrudnienia zaliczono służbę wojskową do zatrudnienia I kategorii zatrudnienia i który następnie na mocy § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. Nr 13, poz.86 ze zm.) zachował to uprawnienie, ma prawo do zaliczenia tej służby jako okresu pracy w szczególnych warunkach na podstawie § 19 ust.2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z art.32 ust.4 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (vide: powołany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010r.).

W świetle przedstawionej wyżej regulacji aktów normatywnych, brak jest podstaw prawnych do uznania, że praca ubezpieczonego przed odbyciem zasadniczej służby wojskowej stanowiła pracę zaliczaną do I kategorii zatrudnienia według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956r. w sprawie zaliczenia pracowników do kategorii zatrudnienia. Zgodnie z § 1 ust.1 rozporządzenia do

I kategorii zatrudnienia zalicza się następujące prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze godzin obowiązującym w danym zawodzie: 1) prace pod ziemią oraz

2) prace wykonywane w warunkach szkodliwych dla zdrowia wymienione w wykazie, stanowiącym załącznik do niniejszego rozporządzenia.

Jak słusznie uznał Sąd Okręgowy, okres pracy ubezpieczonego przed powołaniem do odbycia służby wojskowej, od 24 lipca 1969r. do 26 października 1970r. nie stanowi okresu pracy w szczególnych warunkach. Bowiem zarówno z zeznań świadków, jak i ubezpieczonego wynika, że skarżący nie wykonywał pracy stale na oddziałach produkcyjnych, gdyż część powierzonych mu obowiązków wykonywał w warsztacie przy remontach urządzeń (silników, nastawników, urządzeń sterowniczych) zdemontowanych na wydziałach produkcyjnych huty. Dopiero po zwolnieniu ze służby wojskowej, gdy skarżący ponownie podjął pracę w dniu

4 listopada 1972r., został przydzielony do wykonywania pracy w walcowni drobnej na stanowisku elektromontera, utrzymującego w sprawności urządzenia elektryczne tego wydziału produkcyjnego. Zatem jedynie okres pracy ubezpieczonego „po wojsku”, od 4 listopada 1972r. do 31 marca 1973r. jest okresem pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku wymienionym w wykazie A dział XIV, poz.25 załącznika do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. Jednakże uwzględnienie tego okresu zatrudnienia w szczególnym stażu ubezpieczeniowym nie spowoduje, że spełniona będzie kwestionowana przesłanka - legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jej brak niweczy starania ubezpieczonego o ustalenie prawa do żądanej emerytury.

Na marginesie Sąd drugiej instancji podnosi, że świadkowie, którzy rozpoczęli razem z ubezpieczonym we wrześniu 1964r. naukę zawodu w Przemysłowej Zasadniczej Szkole Zawodowej Huty (...) i jak skarżący wykonywali po odbyciu zasadniczej służby wojskowej obowiązki elektromontera na wydziałach produkcyjnych - w przeciwieństwie do ubezpieczonego, który zakończył pracę w dniu 29 lipca 1985r. - legitymowali się znacznie dłuższym wymiarem okresu pracy w szczególnych warunkach, pozwalającym na nabycie uprawnień do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Kierując się powyższymi motywami, Sąd Apelacyjny po myśli art.385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA L.Jachimowska /-/SSO del. B.Torbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM